

Kaikki liitetiedot

1 Vakuutusmaksutulo

Milj. e	2017	2016
Vahinkovakuutus	4 737	4 458
Henkivakuutus		
Vakuutussopimukset	802	615
Sijoitussopimukset	457	475
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	5 996	5 548
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-174	-166
Henkivakuutus, vakuutussopimukset	-7	-6
Jälleenvakuutus yhteensä	-181	-172
Konsernin vakuutusmaksutulo yhteensä, netto ¹⁾	5 815	5 375

¹⁾ Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään liitteessä 4, "Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos".

2 Sijoitustoiminnan nettotuotot

lf

Milj. e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-35	-7
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	9	9
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	168	177
Arvon alentumistappiot	-48	-15
Voitot/tappiot	46	-11
Osakkeet		
Voitot/tappiot	117	45
Arvon alentumistappiot	-27	-16
Osinkotuotot	46	40
Yhteensä	303	221
Yhteensä rahoitusvaroista	277	223
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	0	0
Muut	0	1
Yhteensä muista varoista	1	1

Kulut muista kuin rahoitusveloista	-7	-6
Diskonttauksen purkuvaikutus	-33	-28
Palkkiokulut		
Omaisuudenhoito	-23	-17
Ifin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	216	173

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -90 milj. euroa (12) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Topdanmark

Milj. e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista	18	-
Voitot/tappiot		
Kaupankäyntivarat		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	20	-
Voitot/tappiot	-5	-
Osakkeet		
Voitot/tappiot	8	-
Osinkotuotot	4	-
Yhteensä	28	-
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	15	-
Voitot/tappiot	-6	-
Osakkeet		
Voitot/tappiot	50	-
Osinkotuotot	5	-
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	25	-
Yhteensä	90	-
Yhteensä rahoitusvaroista	136	
Muista varoista	-18	-
Diskonttauksen purkuvaikutus	-11	-
Topdanmarkin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	107	-

Mandatum

Milj.e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	170	-9
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	0	1
Voitot/tappiot	0	-3
Yhteensä	1	-3

Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	43	50
Voitot/tappiot	-22	4
Osakkeet		
Voitot/tappiot	311	198
Osinkotuotot	36	32
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	-11	0
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	47	-8
Yhteensä	405	276
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	2	4
Voitot/tappiot	-14	6
Yhteensä	-13	10
Myytävissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	97	102
Voitot/tappiot	-204	30
Osakkeet		
Voitot/tappiot	217	101
Arvonalentumistappiot	-19	-15
Osinkotuotot	92	122
Yhteensä	183	340
Yhteensä rahoitusvaroista	746	614
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	29	3
Muut	-10	6
Yhteensä muista varoista	19	9
Palkkiotuotot, netto		
OmaisuuDENhoito	-13	-15
Palkkiotuotot	30	26
Yhteensä	16	11
Mandatumin sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	782	634

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -147 milj. euroa (-106) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Omistusyhteisö

Milj. e	2017	2016
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	0	12
Lainoista ja muista saamisista		
	1	-5
Myytävissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	33	34
Voitot/tappiot	-32	10

Osakkeet		
Voitot/tappiot	4	-26
Arvonalentumistappiot	0	-1
Osinkotuotot	4	12
Yhteensä	8	29
Muista varoista	1	1
Omistusyhteisön sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	10	36
Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät -7 milj. euroa (27) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.		
Segmenttien väliset eliminoinnit	-10	-16
Milj. e		
Konserni yhteensä	1 104	827

Muut tuotot ja kulut muodostuvat kiinteistösijoitusten vuokrista, hoitovastikkeista ja poistoista. Kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Voitot/tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä realisoituneet että realisoitumattomat arvostuserot sekä kurssivoitot ja -tappiot. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvostuserot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa omassa pääomassa. Käyvän arvon rahaston muutokset on eritelty oman pääoman muutoslaskelmassa. Vahinkovakuutustoiminnassa eläkeluottoisten korvausten diskonttauksen purkuvaikutus on omana eränään. Eläkeluottoisten korvausten vastuu lasketaan käytössä olevien vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti siten, että oletettu inflaatio ja kuolevuus on huomioitu. Lisäksi vastuuta diskontattaessa on otettu huomioon sijoitustoiminnan oletettu nettotuotto. Diskonttauksen asteittaisen purkamisen seurauksena syntyvien eläkeluottoisten korvauskulujen lisäyksen kattamiseksi kohdistetaan eläkeluottoisiin korvauksiin laskennallinen sijoitustoiminnan nettotuotto.

3 Korvauskulut

Milj. e	2017	2016
Maksetut korvaukset		
Vahinkovakuutus	-3 036	-2 818
Henkivakuutus		
Vakuutusopimukset	-845	-692
Sijoitusopimukset	-311	-355
Maksetut korvaukset yhteensä, brutto	-4 193	-3 865
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	100	73
Henkivakuutus, vakuutusopimukset	5	3
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	105	76
Maksetut korvaukset yhteensä, netto	-4 088	-3 789
Korvausvastuun muutos		
Vahinkovakuutus	75	87
Henkivakuutus, vakuutusopimukset	0	77
Korvausvastuun muutos yhteensä, brutto	76	164
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-8	-2
Henkivakuutus, vakuutusopimukset	-3	0
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	-11	-2
Korvausvastuun muutos yhteensä, netto	65	162

Konsernin korvauskulut yhteensä	-4 023	-3 627
---------------------------------	--------	--------

4 Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos

Milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Vahinkovakuutus	32	-4
Henkivakuutus		
Vakuutussopimukset	-356	-277
Sijoitussopimukset	-263	-165
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos, brutto	-587	-446
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vahinkovakuutus	-17	-2
Konsernin vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos, netto	-603	-448

5 Henkilöstökulut

Milj. e	2017	2016
Palkat ja palkkiot	-474	-414
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-28	-11
Osakevaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-2	-
Eläkekulut		
- maksupohjaiset järjestelyt	-67	-64
- etuuspohjaiset järjestelyt (liitetieto 29)	-9	-5
Muut henkilösivukulut	-97	-80
Konsernin henkilöstökulut yhteensä	-676	-574

Lisätiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liitetiedossa 34 Kannustinjärjestelmät.

6 Liiketoiminnan muut kulut

Milj. e	2017	2016
Tietohallintokulut	-124	-122
Muut henkilöstökulut	-20	-16
Markkinointikulut	-46	-43
Poistot	-25	-14
Vuokrat	-56	-50
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos	-6	-10
Ensivakuutuksen palkkiot	-167	-171
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	-1	-1
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	18	15
Muut	-109	-139
Konsernin liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-536	-551

Erä Muut sisältää mm. kulut viestinnästä, ulkopuolisista palveluista sekä muista hallintokuluista.

7 Ifin tulostulosanalyysi

Milj. e	2017	2016
Vakuutusmaksutuotot	4 293	4 286
Korvauskulut	-2 959	-2 905
Liikekulut	-705	-713
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-8	-7
Vakuutustoimintaan kohdistettu sijoitustoiminnan nettotuotto	19	-3
Vakuutustekninen kate	640	658
Sijoitustoiminnan nettotuotto	229	188
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-52	-26
Muut tuotot ja kulut	0	3
Liikevoitto	818	824

Erittely tuloslaskelmaeriin sisältyvistä toimintokohtaisista liikekuluista

Milj. e	2017	2016
Korvausten hoitokulut (korvauskulut)	-241	-235
Vakuutusten hankintamenot (liikekulut)	-490	-490
Vakuutustoiminnan hallintokulut (liikekulut)	-227	-226
Muuhun vakuutustekniseen toimintaan liittyvät hallintokulut (muut vakuutustekniset kulut)	-35	-33
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)	-23	-17
Yhteensä	-1 016	-1 002

8 Osakekohtainen tulos

Milj. e	2017	2016
Osakekohtainen tulos		
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	2 216	1 650
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	560	560
Osakekohtainen tulos (EUR/osake)	3,96	2,95

9 Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39.9 mukaisiin kategorioihin. Taulukossa on esitetty myös rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät korkotuotot ja -kulut, tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot, arvonalentumistappiot sekä osinkotuotot. Taulukon rahoitusvarat sisältää tase-erät rahoitusvarat, käteiset varat sekä rahoitusvarojen myytävänä olevat omaisuuserät.

Milj. e	Kp-arvo	Korkotuot./ Korkokulut	2017 Voitot/ tappiot	Arvonal. tappiot	Osinkotuotot
RAHOITUSVARAT					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaisopimukset	85	-40	185	-	-
Kaupankäyntivarat	5 421	29	3	-	4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	0	0	0	-	0
Lainat ja muut saamiset	3 275	11	-13	-	-

Myytavissä olevat rahoitusvarat	16 982	281	160	-106	142
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	25 764	281	335	-106	146

RAHOITUSVELAT

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Johdannaissopimukset	96	-	-		
Muut rahoitusvelat	3 553	-52	4		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 649	-52	4		

Milj. e	Kp-arvo	Korkotuot./ Korkokulut	2016 Voitot/ tappiot	Arvonl. tappiot	Osinkotuotot
---------	---------	---------------------------	----------------------------	--------------------	--------------

RAHOITUSVARAT

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Johdannaissopimukset	45	-21	18	-	-
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	24	1	0	-	0
Lainat ja muut saamiset	2 689	13	6	-	-
Myytavissä olevat rahoitusvarat	17 705	298	146	-47	175
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	20 463	290	169	-47	175

RAHOITUSVELAT

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Johdannaissopimukset	81	-	-		
Muut rahoitusvelat	3 766	-52	34		
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 847	-52	34		

10 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Milj. e	2017			2016		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	6	77	83	6	77	84
Kertyneet poistot	-2	-54	-56	-2	-56	-57
Kirjanpitoarvo 1.1.	4	22	27	5	22	26
31.12.						
Hankintameno	5	71	76	6	77	83
Tytäryhtiöhankeinnat	115	50	165			
Kertyneet poistot	-2	-81	-83	-2	-54	-56
Kirjanpitoarvo 31.12.	118	40	158	4	22	27

Segmenttien tase-erä koneet ja kalusto sisältää atk-laitteet ja toimistokalusteet.

11 Sijoituskiinteistöt

Milj. e	2017	2016
1.1.		
Hankintameno	301	282
Kertyneet poistot	-67	-63
Kertyneet arvonalentumiset	-24	-24
Kirjanpitoarvo 1.1.	211	195
Kirjanpitoarvo 1.1.	211	195
Tytäryhtiöhankinnat	491	-
Siirrot aineelliseen käyttöomaisuuteen	-2	-
Lisäykset	29	41
Vähennykset	-67	-22
Poistot	-4	-4
Arvonalentumistappiot	-6	1
Valuuttakurssierot	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	653	211
31.12.		
Hankintameno	753	301
Kertyneet poistot	-71	-67
Kertyneet arvonalentumiset	-29	-24
Kirjanpitoarvo 31.12.	653	211
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	27	23
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
- yhden vuoden kuluessa	33	10
- yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	45	14
- yli viiden vuoden kuluttua	24	3
Yhteensä	102	28
Kiinteistökulut		
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-13	-10
- välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-4	-2
Yhteensä	-17	-12
Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	688	243

Konsernin sijoituskiinteistöjen käyvät arvot arvioitu kokonaisuudessaan itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määrittäminen ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Tämän määrittäksen mukaan sijoituskiinteistöt kuuluvat joko tasolle 2 tai 3.

Segmenttien sijoituskiinteistöjen tilat vuokrataan markkinaehtoisilla, peruuttamattomilla vuokrasopimuksilla. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat toistaiseksi voimassa olevista monivuotisiin sopimuksiin.

12 Aineettomat hyödykkeet

Milj. e	2017			
	Liikearvo ^{*)}	Asiakassuhteet ja trademark	Muut	Yhteensä
1.1.				
Hankintameno	679	-	67	746
Kertyneet poistot	-	-	-46	-46
Kirjanpitoarvo 1.1.	679	-	22	700
31.12.				
Hankintameno	694	-	149	843
Tytäryhtiöhankinnat	783	633	59	1 475
Kertyneet poistot	-	-	-122	-122
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 476	633	86	2 196
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät				-75
Konsernin aineettomat hyödykkeet yhteensä				2 121

Milj. e	2016		
	Liikearvo ^{*)}	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
1.1.			
Hankintameno	700	67	766
Kertyneet poistot	-	-43	-43
Kirjanpitoarvo 1.1.	700	24	724
31.12.			
Hankintameno	679	67	746
Kertyneet poistot	-	-46	-46
Kirjanpitoarvo 31.12.	679	22	700
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät			-89
Konsernin aineettomat hyödykkeet yhteensä			611

Liikearvo jakautuu eri segmenteille seuraavasti:	2017	2016
If	510	526
Topdanmark	813	-
Mandatum	153	153
	1 476	679

^{*)} Hankintamenomuutos johtuu Topdanmarkin muuttumisesta tytäryhtiöksi sekä Vahinkovakuutus If Oy:n muuttumisesta ruotsalaisen sisaryhtiönsä sivuliikkeeksi. Valuttakurssimuutokset vaikuttavat myös aineettomien hyödykkeiden hankintamenomuutoksiin.

Topdanmarkin tytäryhtiöhankinnan yhteydessä tavaramerkille allokoitiin 95 milj. euroa. Tavaramerkin taloudellinen käyttöaika on katsottu rajoittamattomaksi eikä sitä poisteta.

Muut aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin atk-ohjelmistojen hankinnoista.

Poistot ja arvonalentumiset sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liikearvojen osalta on suoritettu IAS 36 Omaisuuden arvonalentuminen -standardin tarkoittama arvonalentumistestaus. Testauksien perusteella ei ole kirjattu arvonalentumisia.

Arvonalentumistestausta varten Sampo määrittelee kerrytettävissä olevan rahamäärän käyttöarvoon perustuen niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvoa on kohdistettu. Sampo on määritellyt tällaisiksi yksiköiksi If-alakonsernin, Topdanmark-alakonsernin sekä Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (jäljempänä Mandatum).

Yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät Ifille ja Mandatumille on määritetty käyttäen diskontattua rahavirtamallia. Malli pohjautuu historiatietojen lisäksi Sammon johdon parhaisiin arvioihin taloudellisista olosuhteista kuten myyntimääristä, koroista, marginaaleista, pääomarakenteesta sekä tuotto- ja kustannuskehityksestä. Mandatumin osalta käyttöarvomalliin vaikuttaa merkittävästi vastuuvélkojen pitkän aikavälin kehitys, jonka ennustetaan vaikuttavan muun muassa vaadittavaan vakavaraisuuspääomaan ja siten kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Tämän vuoksi myös Mandatumin ennusteperiodi on pidempi eli 10 vuotta. Saadut rahavirrat on diskontattu ennen veroja määritetyllä oman pääoman kustannuksella, joka Ifin osalta on 8,7 % ja Mandatumin osalta 9,5 %. Oman pääoman kustannusta käytetään pääoman kustannuksena, koska kummallakaan yhtiöllä ei ole velkapääomaa.

Johdon hyväksymät If-konsernin rahavirtoja koskevat ennusteet kattavat vuodet 2080–2020. Tämän ajanjakson jälkeiset kassavirrat on ekstrapoloitu käyttäen 2 %:n kasvuvauhtia. Myös Mandatumille on vuoden 2027 jälkeisille kausille käytetty 2 %:n kasvuvauhtia, jonka molemmissa tapauksissa uskotaan olevan lähellä odotettua inflaatiota.

Mandatumin osalta kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon noin 600 miljoonalla eurolla. Käytetyllä laskentatekniikalla esimerkiksi noin 2 %-yksikön nousu oman pääoman kustannuksessa johtaisi tilanteeseen, jossa kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi sama kuin yksikön kirjanpitoarvo.

If-konsernin osalta johto katsoo, että mikään jokseenkin mahdollinen muutos käytettyihin keskeisiin oletuksiin ei saisi aikaan sitä, että yksikköjen kirjanpitoarvot ylittäisivät niiden kerrytettävissä olevat rahamäärät.

IAS 36 mahdollistaa kerrytettävissä olevan rahamäärän määrittämisen perustuen käypään arvoon vähennettynä luovutuksesta johtuvilla menoilla. Topdanmark-konsernin osalta liikearvon arvostus on testattu tilinpäätöshetkellä kyseisellä menetelmällä. Topdanmarkin osakekurssi hankintahetkellä 30.9.2017 oli 247,70 Tanskan kruunua ja 31.12.2017 268,10 Tanskan kruunua. Tilinpäätöshetken markkina-arvo ylittää Topdanmarkin kirjanpitoarvon konsernissa.

13 Sijoitukset osakkuusyriityksissä

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyriitykset 31.12.2017

Milj. e				
Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo ¹⁾	Omistus-osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 578	8 680	21,25
Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3		35,54
CAP Group AB	Ruotsi	3		21,98
Svithun Assuranse AS	Norja	1		33,00
Contemi Holding AS	Norja	0		28,57
SOS International A/S	Tanska	8		25,20
Bornholms Brandforsikring A/S	Tanska	10		27,00
Komplementarselskabet Margretheholm ApS	Tanska	0		50,00
Komplementarselskabet Havneholmen ApS	Tanska	0		50,00
Margretheholm P/S	Tanska	23		50,00
Havneholmen P/S	Tanska	64		50,00
P/S Ejendomsholding Banemarksvej	Tanska	6		40,00
Komplementarselskabet Banemarksvej ApS	Tanska	0		40,00
Carlsberg Byen P/S	Tanska	69		22,51

Pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyt osakkuusyriitykset 31.12.2016

Milj. e				
Nimi	Kotipaikka	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo ¹⁾	Omistus-osuus %
Nordea Bank Abp	Ruotsi	7 554	9 124	21,25
Topdanmark A/S	Tanska	554	955	45,38

Autovahinkokeskus Oy	Suomi	3	35,54
CAP Group AB	Ruotsi	2	21,98
Svithun Assurans AS	Norja	1	33,00
Contemi Holding AS	Norja	0	28,57
SOS International A/S	Tanska	7	25,20

^{*)} Julkisen hintanoteerauksen mukainen arvo

Muutokset sijoituksissa osakkuusyrityksiin

Milj. e	2017			2016		
	Nordea	Muut osakkuus-yritykset	Yhteensä	Nordea	Muut osakkuus-yritykset	Yhteensä
Osuudet 1.1.	7 554	553	8 107	7 305	374	7 679
Osuus kauden tuloksesta	616	5	622	773	65	837
Tytäryhtiöhankinnat	-	169	-	-	-	-
Lisäykset	-	-	-	-	205	205
Vähennykset	-559	-540	-1 099	-551	-5	-555
Muutokset osakkuusyrityksen omassa pääomassa	-33	-	-33	27	-86	-59
Muuntoerot	-	0	0	-	0	0
Osuudet 31.12.	7 578	187	7 596	7 554	553	8 107

Osakkuusyritysten kirjanpitoarvoon sisältyy liikearvoa 990 milj. e (1 101), josta Nordean osuus oli 978 milj. e (978).

Sammon omistus Nordeassa

Nordea on kansainvälinen pankki, jolla on johtava asema suuryrityspalveluissa sekä vähittäispankki- ja private banking -toiminnassa. Nordealla on noin 700 konttoria, puhelinpalvelu kaikissa Pohjoismaissa sekä verkkopankki. Konsernilla on myös Pohjoismaiden ja Itämeren alueen laajin jakeluverkosto.

Taloudellinen informaatio Nordeasta

Milj. e	2017	2016
Varat	581 612	615 659
Velat	548 296	583 249
Varoihin sisältyvä liikearvo	1 994	2 247
Liikevaihto	9 469	9 927
Muut laajan tuloksen erät	-520	165
Laaja tulos	3 048	3 766
Osakkuusyritykseltä tilikaudella saadut osingot	559	551

Nordean kirjanpitoarvon täsmäytys Nordean taloudelliseen informaatioon

Milj. e	2017	2016
Nordean nettovarallisuus	30 404	30 162
Sammon osuus 21,25 %	6 461	6 409
Jäljellä olevat allokaatiot:		
Liikearvo	978	978
Trademark ja asiakassuhteet, netto	139	166
Kirjanpitoarvo yhteensä	7 578	7 554

Sammon omistus Topdanmarkissa

Topdanmark on Tanskan toiseksi suurin vakuutusyhtiö, joka tarjoaa sekä vahinko- että henkivakuutus tuotteita yli miljoonalle henkilöasiakkaalle sekä huomattavalle määrälle yritysasiakkaita. Sampo käsitteli Topdanmarkia osakkuusyrityksenä 30.9.2017 saakka, jolloin yhtiöstä tuli Sammon tytäryhtiö. Osuus osakkuusyrityksen voitosta vuodelta 2017 on siis ajalta 1.1.-30.9.2017.

Yhtiön loppuvuoden tulos on yhdistelty konsernin tulokseen rivi riviltä.

Sammon osuus Topdanmarkin tuloksesta

Milj. e	2017	2016
Osuus Topdanmarkin tilikauden tuloksesta	99	67
Poisto asiakassuhteista	-12	-11
Laskennallisen veron muutos	3	2
Osuus osakkuusyrityksen voitosta	90	59

14 Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat koostuvat sijoituksista johdannaissopimuksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista, lainoista ja muista saamisista sekä myytävissä olevista rahoitusvaroista. Omistusyhteisösegmentti sisältää lisäksi sijoitukset tytäryhtiöosakkeisiin.

Johdannaissopimuksia konsernissa voidaan tehdä sekä kaupankäynti- että suojaamistarkoituksessa. Käytettäviä instrumentteja ovat valuutta-, korko- ja osakejohdannaiset. Käyvän arvon suojausta on sovellettu tilikaudella vain Mandatumissa.

Milj. e	2017	2016
If		
Johdannaissopimukset	25	14
Lainat ja muut saamiset	83	84
Myytävissä olevat rahoitusvarat	11 109	11 569
If yhteensä	11 217	11 667
Topdanmark		
Johdannaissopimukset	16	-
Kaupankäyntivarat	5 692	-
Lainat ja muut saamiset	458	-
Topdanmark yhteensä	6 166	-
Mandatum		
Johdannaissopimukset	31	13
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	-	24
Lainat ja muut saamiset	0	20
Myytävissä olevat rahoitusvarat	5 144	5 612
Yhteensä	5 176	5 670
Myytävänä olevat rahoitusvarat	-198	-210
Mandatum yhteensä	4 977	5 459
Omistusyhteisö		
Johdannaissopimukset	13	18
Lainat ja muut saamiset	0	0
Myytävissä olevat rahoitusvarat	729	814
Sijoitukset tytäryhtiöissä	3 767	2 370
Omistusyhteisö yhteensä	4 510	3 201
Segmenttien väliset eliminoinnit	-4 038	-2 659
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	22 832	17 668

Johdannaissopimukset

	2017	2016
Kohde-et.	Käypä arvo	Käypä arvo

Milj. e	nimell.arvo	Saamiset	Velat	nimell.arvo	Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	2 836	6	77	735	12	4
Valuuttajohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Valuuttatermiinit	11 131	74	18	5 317	27	75
Valuuttaoptiot, ostetut ja myydyt	188	2	1	92	0	0
Valuuttajohdannaiset yhteensä	11 319	76	18	5 409	27	75
Osakejohdannaiset						
OTC-johdannaiset						
Osake- ja osakeindeksioptiot	0	0	0	9	3	3
Osakefutuurit	44	0	0	-	-	-
Osakejohdannaiset yhteensä	44	0	0	9	3	3
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	14 199	82	96	6 153	43	81
Suojaavat johdannaissopimukset						
Käypää arvoa suojaavat						
Valuuttatermiinit	364	3	0	534	2	0
Suojaavat johdannaissopimukset yhteensä	364	3	0	534	2	0
Konsernin johdannaissopimukset yhteensä	14 563	85	96	6 687	45	81

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojausta käytetään Mandatumissa suojaamaan osaa myytävissä olevien rahoitusvarojen valuuttariskistä. Suojaussuhteen ulkopuolelle on jätetty termiinisopimusten korkoelementti. Käyvän arvon suojausiksi luokiteltujen valuuttajohdannaisten nettotulos oli -63 (19) milj. euroa. Suojattavasta riskistä johtuva nettotulos myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon suojauksesta oli 63 (-19) milj. euroa.

Muut rahoitusvarat

Milj. e	2017	2016
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset	4 628	22
Osakkeet ja osuudet	793	2
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä	5 422	24
Lainat ja muut saamiset	542	104
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	13 081	13 503
Osakkeet ja osuudet	3 902	4 202
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä	16 982	17 705

Myytävissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 288 milj. euroa (242).

Konsernin muut rahoitusvarat yhteensä	22 945	17 833
Mandatumin myytävänä olevat omaisuuserät	-198	-210
Milj. e	2017	2016

Konsernin rahoitusvarat yhteensä	22 832	17 668
----------------------------------	--------	--------

15 Käyvät arvot

Milj. e	2017		2016	
	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Konsernin rahoitusvarat				
Rahoitusvarat	22 375	22 375	17 880	17 879
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	7 409	7 409	3 427	3 427
Muut varat	469	469	49	49
Käteiset varat	2 734	2 734	2 585	2 585
Yhteensä	32 987	32 987	23 941	23 940
Konsernin rahoitusvelat				
Rahoitusvelat	3 829	3 747	3 910	3 847
Muut velat	63	63	31	31
Yhteensä	3 892	3 810	3 941	3 878

Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot tase-erittäin. Myytävänä olevat omaisuuserät sisältyvät lukuihin. Käypien arvojen arviointiperiaatteet esitetään tilinpäätösperiaatteissa.

Sijoitusarvopapereiden käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja. Jos noteerattua hintaa aktiivisilta markkinoilta ei ole saatavissa, käypä arvo arvioidaan diskontattujen rahavirtojen perusteella. Diskonttokorko saadaan markkinoilta saatavalta korkokäyrältä.

Johdannaissopimusten käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optiohinnoittelumalleja.

Lainojen ja muiden vastaavien rahoitusinstrumenttien, joilla ei ole hintanoteerausta toimivilla markkinoilla, käypä arvo määritellään diskontattujen rahavirtojen perusteella käyttäen markkinoilla noteerattavia korkoja. Markkinoilta saatavaa korkokäyrää oikaistaan rahoitusinstrumenttien muiden osatekijöiden, esim. luottoriskin perusteella.

Lyhytaikaisten korottomien saamisten ja velkojen käypänä arvona käytetään kirjanpitoarvoa.

Käyvät arvot ovat ns. puhtaita arvoja, joissa ei ole mukana siirtyvien korkojen osuutta.

16 Käypien arvojen määrittäminen ja hierarkia

Suurin osa Sampo-konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon. Näiden arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen. Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin.

Luvut sisältävät myös myytävänä oleviin omaisuuseriin luokitellut rahoitusvarat.

Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2017				

Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	6	-	6
Valuuttajohdannaiset	-	79	-	79
Osakejohdannaiset	-	1	-	1
	-	86	-	86
Kaupankäyntivarat				
Osakkeet ja osuudet	608	185	-	793
Saamistodistukset	3 953	868	77	4 899
	4 561	1 053	77	5 692
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Talletukset	-	457	-	457
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2 223	4	6	2 233
Saamistodistukset	1 163	1 625	38	2 826
Rahastot	3 786	940	359	5 085
Johdannaissopimukset	-	15	-	15
	7 173	2 584	403	10 160
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1 939	-	42	1 981
Saamistodistukset	9 922	2 854	34	12 810
Rahastot	1 183	62	675	1 921
	13 045	2 916	751	16 712
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	24 779	7 096	1 231	33 106
RAHOITUSVELAT 31.12.2017				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	77	-	77
Valuuttajohdannaiset	-	19	-	19
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	96	-	96
Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT 31.12.2016				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	12	-	12
Valuuttajohdannaiset	-	30	-	30
Osakejohdannaiset	-	3	-	3
	-	45	-	45
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	2	-	-	2
Saamistodistukset	18	4	0	22
	20	4	0	24
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	664	13	14	692
Saamistodistukset	748	650	27	1 424
Rahastot	2 954	902	154	4 009
Johdannaissopimukset	-	2	-	2
	4 366	1 567	194	6 128
Myytävissä olevat rahoitusvarat				

Osakkeet ja osuudet	2 123	-	48	2 171
Saamistodistukset	9 410	4 036	58	13 504
Rahastot	1 212	60	758	2 030
	12 746	4 096	863	17 705
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	17 132	5 713	1 057	23 902
Milj. e	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVELAT 31.12.2016				
Johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	-	4	-	4
Valuuttajohdannaiset	-	74	-	74
Osaajojohdannaiset	-	3	-	3
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	-	81	-	81

Siirrot tasojen 1 ja 2 välillä

	2017		2016	
	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2	Siirrot tasolta 2 tasolle 1	Siirrot tasolta 1 tasolle 2
Kaupankäyntivarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	59	-	-	-
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	49	48	3	4
Rahastot	18	-	-	-
	67	48	3	4
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Rahoitusmarkkinavälineet	811	649	459	502

Käypien arvojen herkkyyssanalyysi

Rahoitusvarojen ja -velkojen herkkyyttä valuuttakurssimuutoksille tarkastellaan liiketoiminta-alueittain eri kotivaluuttojen vuoksi. Ifissä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön heikkeneminen kotivaluuttaa (SEK) vastaan lisäisi tulosta 13 (10) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa -12 (-8) milj. euroa. Topdanmarkissa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (DKK) vastaan vähentäisi tulosta -1 milj. euroa, mutta ei vaikuttaisi omaan pääomaan. Mandatumissa kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan lisäisi tulosta 12 (12) milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa -79 (-94) milj. euroa. Omistusyhteisössä kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan ei vaikuttaisi tulokseen, mutta vähentäisi omaa pääomaa -216 (-163) milj. euroa.

Konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen herkkyyssanalyysi eri markkinariskikenaarioissa on esitetty alla. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta instrumenttien käypään arvoon 31.12.2017.

Herkkyystarkastelut sisältävät johdannaisspositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyssanalyysit on laskettu ennen veroja.

Sampo Oyj:n velkarahoituksen vaikutusta ei ole sisällytetty laskelmiin.

	Korko		Osake	Muut sijoitukset
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vaikutus tulokseen	173	-200	-122	-37
Vaikutus suoraan omaan pääomaan	278	-262	-628	-158
Kokonaisvaikutus	173	-200	-122	-37

17 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen muutokset

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot ^{*)}	Myynnit	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitus- varoista 31.12.2017
RAHOITUSVARAT 2017							
Kaupankäyntivarat							
Saamistodistukset	-	-4	-	89	-9	77	-4
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	14	-8	-	7	-6	6	-8
Saamistodistukset	27	0	-	21	-9	38	0
Rahastot	154	10	-	242	-47	359	11
	194	2	-	269	-62	403	3
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	48	10	-1	6	-21	43	-2
Saamistodistukset	58	0	0	334	-358	34	0
Rahastot	757	-49	11	180	-226	674	-36
	864	-38	10	520	-604	751	-38
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 058	-40	10	878	-675	1 231	-39

^{*)} Saamistodistusten ostoihin sisältyy tytäryhtiö Hankintoihin liittyviä kaupankäyntivaroja 57 milj. euroa sekä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä rahoitusvaroja 21 milj. euroa.

Milj. e	2017		
	Realisoi- tuneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	-37	8	-29
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	-46	8	-39

Milj. e	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot	Myynnit	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitus- varoista 31.12.2016
RAHOITUSVARAT 2016							
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	17	-6	-	12	-9	14	-4
Saamistodistukset	27	0	-	0	0	27	0
Rahastot	46	-3	-	129	-19	154	-2
	89	-9	-	142	-29	194	-5
Myytävissä olevat rahoitusvarat							
Osakkeet ja osuudet	46	2	-1	6	-4	48	-2
Saamistodistukset	90	1	0	213	-246	58	0

Rahastot	801	0	-20	174	-198	757	-21
	936	4	-22	393	-448	863	-22
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	1 026	-5	-22	535	-477	1 057	-27
Milj. e					Realisoituneet voitot/ tappiot	2016 Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä					-5	-22	-26
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista					-6	-22	-27

18 Tason 3 käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen herkkyyshanalyysi

Milj. e	2017		2016	
	Kirjanpito- arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)	Kirjanpito- arvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)
Rahoitusvarat				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	42	-8	48	-10
Saamistodistukset	34	-1	58	-2
Rahastot	675	-135	758	-152
Yhteensä	751	-145	863	-163

Korkoinstrumenttien osalta rahoitusvarojen arvoa on testattu olettamalla korkotason nousevan 1 prosenttiyksiköllä kaikissa maturiteeteissa. Muiden omaisuuslajien osalta on oletettu hintojen laskevan 20 prosenttia. Sampo-konserni ei kanna sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä sijoitusriskejä, joten niiden osalta vaikutuksia ei ole esitetty. Edellä esitettyjen vaihtoehtoisten oletusten perusteella mahdollinen korkotason muutos aiheuttaisi saamistodistusten osalta 1 milj. euron (2) ja muiden instrumenttien mahdollinen hinnan alentuminen 143 milj. euron (162) arvostustappion konsernin muussa laajassa tuloksessa. Jokseenkin mahdollinen tulosvaikutus olisi näin konsernin omaan pääomaan suhteutettuna 1,1 prosenttia (1,4).

19 Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset

Milj. e	2017	2016
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	2 826	1 426
Osakkeet ja osuudet	6 870	4 660
Yhteensä	9 697	6 086
Lainat ja muut saamiset	373	330
Muut rahoitusvarat	440	2
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	10 509	6 419
Mandatumien myytävänä olevat omaisuuserät	-3 100	-2 992
Konsernin sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	7 409	3 427

20 Laskennalliset verosaamiset ja verovelat

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2017 aikana

Milj. e	1.1.	Tytäryhtiöhankinnat	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset						
Vahvistetut tappiot	15	0	0	0	0	15
Eläkevelvoitteet	28	0	-6	-1	-1	20
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	13	2	-1	2	-1	15
Yhteensä	56	2	-7	1	-2	50
Laskennallisten verojen netotus						-32
Laskennalliset verosaamiset taseessa						18
Laskennalliset verovelat						
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	257	0	-58	0	-10	189
Käyvän arvon muutokset	265	0	-3	11	-2	271
Muut veronalaiset tilapäiset erot	33	197	-22	1	0	209
Yhteensä	555	197	-83	12	-12	670
Laskennallisten verojen netotus						-32
Laskennalliset verovelat taseessa						638

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana

Milj. e	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	Muuntoerot	31.12.
Laskennalliset verosaamiset					
Vahvistetut tappiot	15	0	0	0	15
Eläkevelvoitteet	35	-8	1	0	28
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	19	-7	0	1	13
Yhteensä	68	-15	1	1	56
Laskennallisten verojen netotus					-28
Laskennalliset verosaamiset taseessa					27
Laskennalliset verovelat					
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	251	6	0	0	257
Käyvän arvon muutokset	221	-2	48	-2	265
Muut veronalaiset tilapäiset erot	28	4	1	0	33
Yhteensä	500	8	49	-2	555
Laskennallisten verojen netotus					-28
Laskennalliset verovelat taseessa					527

Sampo Oyj:ssä on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 27 milj. euroa. Ensimmäiset tappiot vanhenevat vuonna 2019.

Mandatumissa on jätetty kirjaamatta laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista noin 3 milj. euroa.

21 Verot

Milj. e	2017	2016
Tulos ennen veroja	2 482	1 871
Verot laskettuna emoyhtiön verokannalla	-496	-374
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	-14	-14
Verovapaat tulot	3	7
Vähennyskeltottomat kulut	-13	-4
Konserniyhdistelyt ja eliminoinnit	279	165
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	-2	2
Verokannan muutokset	-	0
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0	-3
Konsernin verot yhteensä	-243	-221

22 Tulosvaikutteisesti kirjatut laajan tuloksen muut erät

Milj. e	2017	2016
Muut laajan tuloksen erät:		
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi		
Muuntoerot	-96	-80
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden voitot/tappiot	324	302
Luokittelun muutoksista johtuvat oikaisut	-244	-66
Eriytetyn Suomi-vakuutuskannan osuus	-7	-11
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-57	19
Verot	-18	-49
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä	-97	115
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä syntyvät vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	5	-6
Verot	-1	1
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi yhteensä	4	-5

23 Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot

Milj. e	2017			2016		
	Ennen veroja	Verovai-kutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovai-kutus	Verojen jälkeen
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi						
Muuntoerot	-96	-	-96	-80	-	-80
Myytavissä olevat rahoitusvarat	73	-18	55	225	-49	176
Osuus osakkuusyhtiöiden muun laajan tuloksen eristä	-57	-	-57	19	-	19
Yhteensä	-79	-18	-97	164	-49	115

24 Muut varat

Milj. e	2017	2016
Korot	116	86
Saamiset ensivakuutustoiminnasta	1 259	1 182
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	50	51

Kauppahintasaamiset	12	49
Vakuutusten aktivoidut hankintamenot ¹⁾	152	123
Potilasvakuutuksiin liittyvät varat	114	120
Muut	236	148
Konsernin muut varat yhteensä	1 939	1 761

Erä Muut sisältää mm. omaisuudenhoidon palveluveloitussuamiset sekä etukäteen maksetut eläkkeet ja saamiset yhteistoimintayhtiöiltä.

Muista varoista pitkäaikaisten osuus on 109 milj. euroa (114).

1) Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos tilikaudella

Milj. e	2017	2016
1.1.	123	131
Tytäryhtiöhankinnat	41	-
Nettomuutos tilikauden aikana	-6	-10
Valuuttakurssierot	-6	2
31.12.	152	123

25 Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Vahinkovakuutuksen velat vakuutussopimuksista

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu	2 399	51	2 348	2 042	44	1 997
Korvausvastuu	8 882	243	8 640	7 338	192	7 146
Tunnetut vahingot	2 909	173	2 736	1 596	114	1 482
Tuntemattomat vahingot (IBNR)	3 093	70	3 023	3 327	78	3 249
Korvausten hoitokulut	2 226	0	2 226	267	-	267
Eläkeluotoiset korvaukset	654	-	654	2 148	-	2 148
Velat vakuutussopimuksista yhteensä	11 281	294	10 987	9 379	236	9 143

Koska Ifin ja Topdanmarkin liiketoiminnot ovat alttiina useiden valuuttakurssien vaihtelulle, voi taseen lukujen vertailu eri vuosien välillä olla harhaanjohtavaa.

Vahinkovakuutuksen vakuutussopimusvelkojen muutos

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
1.1.	2 042	44	1 997	2 017	46	1 971
Tytäryhtiöhankinnat	463	24	487			-
Valuuttakurssierot	-75	-2	-77	20	1	21
Vastuunvelan muutos	-30	-15	-45	4	-2	2
31.12.	2 399	51	2 348	2 042	44	1 997

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
1.1.	7 338	192	7 146	7 416	193	7 223
Tytäryhtiöhankinnat	1 809	70	1 739	-	-	-
Ostetut/myydyt vakuutusomistukset	33	-	33	28	-	28

Valuuttakurssierot	-204	-11	-196	-19	1	-20
Vastuuvelan muutos	-93	-8	-85	-87	-2	-86
31.12.	8 882	243	8 640	7 338	192	7 146

Alla olevissa taulukoissa esitetään vahinkomenojen kehityssuunta eri vuosina. Taulukkojen ylemmästä osasta käy ilmi, miten arviot vahinkomenojen kokonaismäärästä per vahinkovuosi muuttuvat vuosittain. Taulukkojen alemmasta osasta käy ilmi, kuinka suuri osuus näistä sisältyy taseeseen. Lisätietoa vakuutusveloista löytyy tilinpäätöksen riskienhallintaa koskevasta liitteestä 39.

If

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	< 2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	16 645	2 600	2 600	2 706	2 790	2 834	2 735	2 717	2 743	2 786	2 826	
1 vuoden kuluttua	16 554	2 558	2 552	2 745	2 899	2 822	2 762	2 710	2 761	2 820		
2 vuoden kuluttua	16 529	2 504	2 526	2 692	2 895	2 837	2 763	2 718	2 749			
3 vuoden kuluttua	16 491	2 477	2 488	2 691	2 883	2 827	2 768	2 729				
4 vuoden kuluttua	16 358	2 456	2 470	2 685	2 856	2 796	2 773					
5 vuoden kuluttua	16 238	2 442	2 448	2 682	2 841	2 763						
6 vuoden kuluttua	16 227	2 424	2 446	2 667	2 819							
7 vuoden kuluttua	16 227	2 430	2 420	2 660								
8 vuoden kuluttua	16 339	2 412	2 408									
9 vuoden kuluttua	16 288	2 392										
10 vuoden kuluttua	16 267											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	16 267	2 392	2 408	2 660	2 819	2 763	2 773	2 729	2 749	2 820	2 826	43 207
Kokonaan maksetut	13 441	2 206	2 209	2 429	2 578	2 509	2 444	2 351	2 322	2 253	1 627	36 369
Taseeseen sisältyvä velka	2 826	186	199	231	241	254	329	378	427	567	1 199	6 838
Edelliseen sisältyy velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 580	66	65	79	76	76	83	81	56	31	5	2 197
Velka korvausten hoitokuluista												254
Ifin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												7 092

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	< 2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	15 549	2 486	2 490	2 576	2 640	2 644	2 687	2 679	2 698	2 727	2 766	
1 vuoden kuluttua	15 461	2 457	2 459	2 621	2 710	2 629	2 714	2 668	2 713	2 737		
2 vuoden kuluttua	15 407	2 405	2 431	2 580	2 698	2 645	2 717	2 660	2 697			
3 vuoden kuluttua	15 386	2 380	2 405	2 573	2 692	2 645	2 723	2 671				
4 vuoden kuluttua	15 277	2 362	2 389	2 571	2 663	2 619	2 726					
5 vuoden kuluttua	15 174	2 350	2 367	2 569	2 652	2 586						
6 vuoden kuluttua	15 169	2 332	2 365	2 553	2 629							

7 vuoden kuluttua	15 180	2 339	2 342	2 544								
8 vuoden kuluttua	15 280	2 322	2 331									
9 vuoden kuluttua	15 225	2 302										
10 vuoden kuluttua	15 210											
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	15 210	2 302	2 331	2 544	2 629	2 586	2 726	2 671	2 697	2 737	2 766	41 199
Kokonaan maksetut	12 417	2 118	2 134	2 318	2 393	2 338	2 406	2 304	2 288	2 212	1 611	34 541
Taseeseen sisältyvä velka	2 793	184	196	226	235	249	320	367	410	525	1 154	6 659
Edelliseen sisältyvä velkaa vahvistetuista eläkkeistä	1 579	66	65	79	76	76	83	81	56	31	5	2 197
Velka korvausten hoitokuluista												254
Ifin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka												6 912

Topdanmark

Vahinkovakuutuksen korvauskulujen kehitys

Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Tilinpäätöspäivänä	881	904	915	968	862	1 014	894	886	869	796	
1 vuoden kuluttua	907	877	918	987	865	1 042	902	898	866		
2 vuoden kuluttua	909	884	934	978	867	1 044	899	885			
3 vuoden kuluttua	925	884	930	977	860	1 040	893				
4 vuoden kuluttua	920	875	922	968	849	1 027					
5 vuoden kuluttua	905	876	915	962	847						
6 vuoden kuluttua	908	873	909	956							
7 vuoden kuluttua	883	867	908								
8 vuoden kuluttua	875	868									
9 vuoden kuluttua	875										
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	875	868	908	956	847	1 027	893	885	866	796	8 921
Kokonaan maksetut	812	808	830	870	745	899	739	704	630	411	7 449
Diskonttaus	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-3
Taseeseen sisältyvä velka	62	60	78	86	101	128	153	182	236	385	1 470
Aikaisempien vuosien diskonttaus											278
Topdanmarkin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka											1 748

Korvauskulut jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Arvioidut korvauskulut

Milj. e	<2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
---------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	----------

Tilinpäätöspäivänä	836	858	858	828	810	858	841	830	807	771	
1 vuoden kuluttua	864	832	864	842	819	868	846	842	810		
2 vuoden kuluttua	869	844	882	835	821	870	845	831			
3 vuoden kuluttua	886	846	880	833	815	866	838				
4 vuoden kuluttua	881	836	874	826	805	854					
5 vuoden kuluttua	866	838	866	820	802						
6 vuoden kuluttua	870	836	861	815							
7 vuoden kuluttua	845	830	860								
8 vuoden kuluttua	837	831									
9 vuoden kuluttua	836										
Nykyinen arvio korvauskulujen kokonaismäärästä	836	831	860	815	802	854	838	831	810	771	8 248
Kokonaan maksetut	775	772	782	729	703	730	690	664	589	403	6 838
Diskonttaus	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-3
Taseeseen sisältyvä velka	61	59	78	86	99	123	148	168	221	368	1 407
Aikaisempien vuosien diskonttaus											278
Topdanmarkin taseeseen sisältyvä kokonaisvelka											1 685

Henkivakuutuksen velat vakuutus- ja sijoitus sopimuksista

Milj. e	2017			2016		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Vakuutusmaksuvastuu						
Vakuutus sopimukset	5 467	0	5 467	2 426	3	2 423
Sijoitus sopimukset	2 324	-	2 324	28	-	28
Korvausvastuu	26	-	26	2 368	-	2 368
Yhteensä	7 817	0	7 817	4 821	3	4 818
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-198			-210		-210
Henkivakuutuksen velat vakuutus- ja sijoitus sopimuksista yhteensä	7 618	0	7 618	4 611	3	4 608

Henkivakuutuksen vakuutus sopimusvelkojen muutos

Milj. e	2017		2016	
	Brutto Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Jälleenvakuutus Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Brutto	Jälleenvakuutus
1.1.2017	4 794		-	4 794
Tytäryhtiö hankinnat	3 258		-	3 258
Maksut	159		-	159
Korvaukset	-515		-	-515
Kuormitustulo	-39		-	-39
Laskuperustekorko	153		-	153
Asiakashyvitykset	1		-	1
Muut	-19		-	-19
Yhteensä 31.12.2017	7 791		-	7 791
Mandatumin myytäviin omaisuuseriin				-198

liittyvät velkaerät	
Henkivakuutuksen vakuutussopimusvelat yhteensä	7 592

Milj. e	Brutto Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Jälleenvakuutus Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	Netto
1.1.2016	4 979	0	4 979
Maksut	149	-	149
Korvaukset	-470	-	-470
Kuormitustulo	-37	-	-37
Laskuperustekorko	138	-	138
Asiakashyvitykset	5	-	5
Muut	29	-3	26
Yhteensä 31.12.2016	4 794	-3	4 791
Mandatumin myytäviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät			-210
Henkivakuutuksen vakuutussopimusvelat yhteensä			4 581

Henkivakuutuksen velat sijoitusopimuksista

Milj. e	2017	2016
Sijoitusopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään	26	28

Tilikausien välinen muutos johtuu pääasiallisesti maksetuista korvauksista.

Henkivakuutuksen sijoitusopimusvelkojen muutos

Milj. e	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
1.1.2017	28
Korvaukset	-2
Muut	1
Henkivakuutuksen sijoitusopimusvelat yhteensä	26

Milj. e	Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen ylijäämään
1.1.2016	36
Muut (sis. mm. konversiot eri vakuutuslajien välillä)	-8
Henkivakuutuksen sijoitusopimusvelat yhteensä	28

Vuoden alun ja lopun velka sisältää tulevien lisäetujen vastuun sekä korkotäydennysten vaikutuksen. Laskelma perustuu eriin ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Lisäerittelyä veloista löytyy konsernin riskienhallintaa koskevasta liitteestä 39.

Sijoitusopimuksissa ei ole korvausvastuuta.

Vastuuvelan riittävyyslaskelmasta ei aiheudu lisävaateita.

Sijoitusopimuksiin, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon tai joihin sisältyy oikeus vaihtaa sopimukseen, johon sisältyy yllä mainittu piirre, on sovellettu IFRS 4 Vakuutussopimukset standardin sallimaa helpotusta. Tällaiset sijoitusopimukset on arvostettu vakuutussopimusten tavoin.

Siltalaskelma konsernitaseen vakuutus- ja sijoitussopimusveloista

Milj. e	2017
Vahinkovakuutus	11 281
Henkivakuutus	7 618
Konsernitaseella yhteensä	18 900

26 Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista

Henkivakuutustoiminta

Milj. e	2017	2016
Sijoitussidonnaiset vakuutussopimukset	4 794	4 427
Sijoitussidonnaiset sijoitussopimukset	2 230	1 972
Velat vakuutuksenottajille	4 036	-
Yhteensä	11 060	6 399
Mandatumien myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velkaerät	-3 100	-2 992
Konsernin velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista yhteensä	7 959	3 407

27 Rahoitusvelat

Segmenttien rahoitusvelat pitävät sisällään velat johdannaissopimuksista, liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

If

Milj. e	2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)	11	67
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat	Maturiteetti	Korko
Pääomalaina, 2011 (nimellisarvo 110 milj. e)	30 vuotta	6,00%
Pääomalaina, 2013 (nimellisarvo 90 milj. e)	ikuinen	4,70%
Pääomalaina, 2016 (nimellisarvo 1 500 MSEK)	30 vuotta	3 kk Stibor + 2,25 %
Pääomalaina, 2016 (nimellisarvo 500 MSEK)	30 vuotta	2,42%
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä	312	407
Ifin rahoitusvelat yhteensä	322	474

Vuoden 2011 pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 10 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoiseksi. 2013 liikkeeseen lasketulle uudelle pääomalainalle maksetaan ensimmäiseltä 5,5 vuodelta kiinteää korkoa, jonka jälkeen se muuttuu vaihtuvakorkoiseksi. Koron vaihtumisen yhteydessä voidaan myös suorittaa lainojen takaisinmaksu.

Vuoden 2013 pääomalaina maksettiin ennenaikaisesti pois syyskuussa 2017.

Vuoden 2016 pääomalaina 1 500 milj. Ruotsin kruunua on vaihtuvakorkoinen. 10 vuoden jälkeen lainamarginaali nousee yhdellä prosenttiyksiköllä. Viiden vuoden jälkeen ja siitä eteenpäin erääntyvinä korkopäivinä on oikeus ennenaikaiseen takaisinmaksuun.

Vuoden 2016 pääomalaina 500 milj. Ruotsin kruunua on kiinteäkorkoinen ensimmäiset viisi vuotta. Sen jälkeen laina muuttuu vaihtuvakorkoiseksi, mutta sisältää oikeuden lainan takaisinmaksuun koron vaihtumishetkellä tai milloin tahansa myöhemmin

korkojen erääntymispäivinä.

Kaikki pääomallainat ovat listattuja Luxemburgin pörssissä.

Lainojen tarkoitus on turvata vakavaraisuutta ja ne sekä niiden ehdot ovat asianmukaisten viranomaisten hyväksymiä. Lainat käytetään solvenssitarkoituksiin.

Topdanmark

Milj. e		2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)		69	-
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
Pääomallainat	Maturiteetti	Korko	
Pääomallaina, 2017 (nimellisarvo 400 MDKK)	bullet	3 kk Cibor + 2,75 %	53 -
Pääomallaina, 2015 (nimellisarvo 500 MDKK)	12/2025	2,92 % 2020 asti	67 -
Pääomallaina, 2015 (nimellisarvo 850 MDKK)	06/2026	3 kk Cibor +270 bp	114 -
Velat, joilla huonompi etuoikeus yhteensä		234	-
Topdanmarkin rahoitusvelat yhteensä		303	-

Pääomallainat luetaan kokonaisuudessaan Topdanmarkin omiin varoihin.

Mandatum

Milj. e		2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)		6	11
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
Pääomallainat		100	100
Mandatumin rahoitusvelat yhteensä		106	111

Mandatum Life laski vuonna 2002 liikkeelle pääomallainamuotoisen nimellisarvoltaan 100 milj. euron lainan. Laina on vaihtuvakorkoinen ja eräpäivätön. Korkoa voidaan maksaa vain jakokelpoisista omista varoista. Laina voidaan maksaa takaisin ainoastaan Finanssivalvonnan luvalla ja aikaisintaan vuonna 2012 tai kunakin seuraavana vuonna koronmaksupäivänä. Pääomallaina on kokonaisuudessaan Sampo Oyj:n salkussa.

Omistusyhteisö

Milj. e		2017	2016
Johdannaissopimukset (liite 14)		10	3
Liikkeeseen lasketut velkakirjat			
Yritystodistukset		293	671
Joukkovelkakirjalainat *)		2 884	2 877
Yhteensä		3 177	3 548
Omistusyhteisön rahoitusvelat yhteensä		3 187	3 551

*) Käypään arvoon arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen määrittäminen ja hierarkia on esitetty liitteessä 17. Omistusyhteisön joukkovelkakirjalainat kuuluvat tämän määrittelyn mukaan tasolle 2.

Segmenttien väliset eliminoinnit	-269	-289
----------------------------------	------	------

Milj. e		
---------	--	--

Konsernin rahoitusvelat yhteensä	3 649	3 847
----------------------------------	-------	-------

Rahoitustoiminnasta johtuvat muutokset veloissa

Milj. e	1.1.2017	Rahavirrat	Valuutta- kurssimuutokset	Muut	31.12.2017
Yritystodistukset	671	-378	-	0	293
Joukkovelkakirjalainat	2 877	25,1	-16	-2	2 884
Rahoitustoiminnan velat yhteensä	3 548	-353	-16	-2	3 177

Milj. e	1.1.2016	Rahavirrat	Valuutta- kurssimuutokset	Muut	31.12.2016
Yritystodistukset	305	366	-	0	671
Joukkovelkakirjalainat	1 997	903	-21	-3	2 877
Rahoitustoiminnan velat yhteensä	2 302	1 269	-21	-2	3 548

28 Varaukset

Milj. e	2017
Varaukset 1.1.2017	35
Valuuttakurssierot	-1
Varausten lisäykset	6
Varauksista tilikaudella käytetty määrä	-7
Käyttämättömien varausten peruutukset	-1
Varaukset 31.12.2017	33
Varaukset enintään 1 vuosi	7
Varaukset yli 1 vuosi	26
Yhteensä	33

9 (11) milj. euroa varauksesta koostuu varoista, jotka on tarkoitettu tulevien kustannusten kattamiseen joko jo toteutetuista tai suunnitteilla olevista organisaatiomuutoksista, joita tehokkaiden hallinto- ja korvauskäsittelyprosessien kehitys ja muutokset jakelukanavien rakenteessa aiheuttavat kaikkien liiketoiminta-alueiden osalta. Edellisen lisäksi erä pitää sisällään myös noin 24 (21) milj. euron varauksen mahdollisiin oikeudenkäynteihin ja muihin epävarmoihin velvoitteisiin liittyen.

29 Eläkevelvoitteet

Eläkevelvoitteet

Sammolla on etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä vahinkovakuutustoiminnassa Ruotsissa ja Norjassa.

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuus pohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifin vastuuvélkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Ifin eläkevelvoitteet

Milj. e	2017	2016
Eläkevelvoitteen arvioitu laskennallinen nykyarvo, ml. sosiaalikulannukset	268	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	211	214
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	57	79

Ruotsin pääasiallinen etuuspohjainen eläkeohjelma on suljettuna vuonna 1972 tai myöhemmin syntyneille uusille työntekijöille. Vastaavaan norjalaiseen eläkeohjelmaan kuuluu vain aktiivihenkilöitä, jotka on palkattu ennen vuotta 2006 ja jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Edellä tarkoitetut eläke-etuudet koskevat molemmissa maissa vanhuus- ja leskeneläkettä. Yhteistä etuuspohjaisille eläkeohjelmille on, että etuuden piiriin kuuluvat työntekijät ja lesket ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, jonka määrä riippuu työntekijän palvelusajasta sekä eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta eläkkeelle siirtymishetkellä. Mittavin etuus koskee vanhuuseläkettä, millä tarkoitetaan sekä väliaikaista vanhuuseläkettä ennen ennakoitua eläkkeelle siirtymistä sekä elinaikaista eläkettä, jota maksetaan ennakoitun eläkkeelle siirtymisajan jälkeen.

Ennen aikaista eläkettä voi normaalitapauksessa saada 62-vuotiaana Ruotsissa ja 65-vuotiaana Norjassa. Ruotsissa ennen aikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 65 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia vuonna 1955 tai aikaisemmin syntyneitä työntekijöitä, jotka ovat vuonna 2006 solmitun vakuutussektorin kollektiivisopimuksen piirissä. Norjassa ennen aikainen eläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 %:ia eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta ja koskee kaikkia Ifin palveluksessa vuonna 2013 olevia työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1957 tai aikaisemmin.

Elinäkäiseen eläkkeeseen liittyvä ennakoitu eläkkeelle siirtymisikä on 65 vuotta Ruotsissa ja 67 vuotta Norjassa. Ruotsissa elinaikainen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 10 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta välillä 0 ja 7,5 ansiotuloperusmäärästä, 65 %: palkasta välillä 7,5 ja 20 ansiotuloperusmäärästä sekä 32,5 % välillä 20 ja 30 ansiotuloperusmäärästä. Norjassa elinikäinen vanhuuseläke täyden palvelusajan jälkeen on noin 70 % eläkkeeseen oikeuttavasta palkasta 12 ansiotuloperusmäärään asti, yhteenlaskettuna arvioidun lakisääteisen vanhuuseläkkeen kanssa. Vapaakirje- ja eläkemaksuissa ruotsalaisissa ohjelmissa huomioidaan normaalisti muutokset kuluttajahintaindekseissä. Mitään sopimusta ei kuitenkaan ole takaamassa etuuksien arvoa, joten maksettavat eläke-etuudet voivat näin joko nousta tai laskea. Norjalaisissa eläkeohjelmissa If ei ole vastuussa vakuutettujen ohjelmien indeksoinnista eikä vapaakirje- tai eläkemaksuista.

Eläkkeet rahoitetaan ensisijaisesti vakuutuksilla, joissa vakuutuksenantajat määräävät vakuutusmaksun suuruuden ja maksavat eläke-etuudet. Ifin velvoitteet täytetään pääosin vakuutusmaksujen suorittamisella. Mikäli eläkemaksuihin tarkoitetut varat eivät olisikaan riittävät kattamaan taattuja eläke-etuuksia, If voi joutua maksamaan lisävakuutusmaksuja tai takaamaan eläkelvelvoitteet jollain muulla tavalla. Vakuutettujen eläkeohjelmien lisäksi Norjassa on myös rahastoimattomia eläkeohjelmia, joissa If on vastuussa juoksevista maksuista.

Jotta vakuutetut eläke-etuudet saadaan katettua, hallitaan vastaavaa pääomaa osana vakuutuksenantajan sijoitussalkkua. Sijoitusomaisuuden ominaispiirteet analysoidaan suhteessa velvoitteiden ominaispiirteisiin. Tästä prosessista käytetään nimeä Asset Liability Management. Uudet ja olemassa olevat omaisuuskategoriat arvioidaan tasaisin väliajoin, jotta omaisuussalkut voidaan hajauttaa ennakoitun riskikorjatun tuoton optimoimiseksi. Mahdollinen ylijäämä, joka syntyy omaisuudenhoidosta, kertyy normaalisti Ifille ja/tai vakuutetulle eikä mitään omaisuusarvon siirtoa tapahdu muulle vakuutusyhteisölle.

Vakuutuksenantajat ja If yhdessä ovat vastuussa eläkeohjelmien valvonnasta, mukaan lukien sijoituspäätökset ja lisäsuoritukset. Eläkeohjelmiin kohdistuu suurelta osin samankaltaiset olennaiset riskit liittyen lopullisten etuuksien määrään, ohjelmien varoihin liittyviin sijoitusriskeihin sekä siihen, että diskonttauskoron valinta vaikuttaa niiden arvoon tilinpäätöksessä.

Eläkelvelvoitteet sekä verokaudelle lankeavat eläkekulut lasketaan vakuutusmatemaattisten periaatteiden mukaisesti IAS 19 Eläkelvelvoitteet -standardin mukaisesti. Eläkeoikeuksien odotetaan karttuvan tasaisesti työssäoloaikana. Eläkelvelvoitteen laskenta perustuu tulevaisuudessa odotettavissa oleviin eläkkeisiin ja laskennassa huomioidaan oletukset kuolevuudesta, henkilöstön vaihtuvuudesta ja palkkakehityksestä. Nimellisarvoisena laskettu velka diskontataan nykyarvoon korkokannoilla, jotka perustuvat ekstrapoloituihin tuottokäyriin Ruotsissa ja Norjassa AA- sekä AAA-yritystodistuksiin. Valitussa diskonttokorossa on huomioitu eläkelvelvoitteiden duraatio. Järjestelyihin kuuluvien varojen vähentämisen jälkeen kirjataan taseeseen nettovarot tai -velat.

Ohessa olevat taulukot sisältävät muutamia olennaisia oletuksia, eläkekulujen sekä omaisuus- ja velkaerien erittelyjä sekä herkkyysanalyysin, josta käy ilmi velvoitteiden jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus näihin oletuksiin verovuoden lopussa.

Kirjanpitoarvoissa on mukana Ruotsin erityinen palkkavero (24,26 %) ja Norjan vastaava maksu (14,1 % -19,1 %).

	2017			2016		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Tuloslaskelmaan ja muihin laajan tulokseen eriin kirjattu määrä						
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat kulut	6	2	8	5	4	9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kulut	-	-	0	0	-7	-6
Nettoeläkelvelvoitteen korkokulu	1	1	2	1	1	2
Yhteensä tuloslaskelmalla	6	3	9	7	-2	5
Nettoeläkelvelvoitteen uudelleenarvostus ennen veroja	-9	4	-5	8	-2	6
Yhteensä laajassa tuloslaskelmassa	-3	8	5	15	-4	11
Taseeseen kirjattu määrä						
Eläkelvelvoitteen laskennallinen nykyarvo sosiaalikuluneen	199	69	268	206	87	294

Eläkesijoitusten käypä arvo	177	35	211	166	49	214
Taseeseen kirjattu nettomääräinen eläkevelvoite	22	35	57	41	39	79

Sijoitusomaisuusjakauma	2017		2016	
	Ruotsi	Norja	Ruotsi	Norja
Rahamarkkinavälineet, taso 1	39%	52%	39%	54%
Rahamarkkinavälineet, taso 2	0%	13%	0%	13%
Osakkeet, taso 1	27%	11%	28%	6%
Osakkeet, taso 3	10%	2%	10%	3%
Kiinteistöt, taso 3	11%	14%	11%	12%
Muut, taso 1	0%	6%	2%	9%
Muut, taso 2	7%	2%	6%	3%
Muut, taso 3	5%	0%	4%	0%

Laskettaessa etuus pohjaisten eläkejärjestelyiden velvoitteita Ruotsissa ja Norjassa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia:

	Ruotsi	Ruotsi	Norja	Norja
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Diskonttaus korko	2,75%	2,75%	2,50%	2,75%
Palkkakehitys	2,75%	2,75%	3,00%	3,00%
Hintainflaatio	1,75%	1,75%	2,00%	2,00%
Kuolevuustaulukko	FFFS 2007:31 +1 vuosi	FFFS 2007:31 +1 vuosi	K2013	K2013
Eläkevelvoitteiden keskimääräinen duraatio	21 vuotta	22 vuotta	13 vuotta	13 vuotta
Odotetut kontribuutiot eläkejärjestelmään vuosina 2018 ja 2017	9	9	3	3

Herkkyysanalyysi jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutuksesta	2017			2016		
	Ruotsi	Norja	Yhteensä	Ruotsi	Norja	Yhteensä
Diskonttokorko, +0,50 %	-24	-5	-28	-25	-6	-31
Diskonttokorko, -0,50 %	27	5	32	28	6	35
Palkkakehitys, +0,25 %	7	1	8	8	1	9
Palkkakehitys, -0,25 %	-7	-1	-7	-8	-1	-8
Odotettu elinikä, + 1 vuosi	8	2	10	8	2	10

Milj. e	2017			2016		
	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä	Rahastoitu	Rahastoi- maton	Yhteensä
Erittely eläkevelvoitteen jakautumisesta						
Eläkevelvoitteen laskennallinen nykyarvo ilman sosiaalikustannuksia	239	29	268	260	33	294
Eläkesijoitusten käypä arvo	211	-	211	214	-	214
Nettovelka taseessa	28	29	57	46	33	79

Erittely taseeseen kirjatun nettovelvoitteen muutoksesta

Milj. e	2017	2016
Eläkevelvoitteet		
Tilikauden alussa	294	303
Tilikauden aikana ansaitut	8	9
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-	-6
Korkokulut	8	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, taloudelliset oletukset	1	8
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot, kokemukseen perustuvat oikaisut	-2	2
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-12	-2

Maksetut eläkkeet ja sosiaalikulut	-28	-22
Suoritukset	-	-7
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet 31.12.	268	294
Eläkesijoitukset		
Tilikauden alussa	214	213
Korkotuotto	6	6
Ero todellisen tuoton ja lasketun korkotuoton välillä	5	5
Maksut	16	16
Ulkomaisten järjestelyjen valuuttakurssierot	-8	-3
Maksetut eläkkeet	-22	-14
Suoritukset	-	-7
Eläkesijoitukset 31.12.	211	214

Muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Konsernissa on muita lyhytaikaisia henkilöstön palkitsemisjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat maa-, liiketoiminta-alue tai yhtiökohtaisesti. Palkkiot kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio konsernissa vuodelta 2017 maksettavista tulospalkkioista sosiaalikuluihin on 68 milj. euroa.

30 Muut velat

Milj. e	2017	2016
Velat ensivakuutustoiminnasta	264	207
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	44	34
Potilasvakuutuksiin liittyvät velat	112	118
Verovelat	185	114
Vakuutusmaksuverot	50	49
Osingonjakovelka	-	38
Kauppahintavelat	63	31
Korot	17	27
Siirtovelat	266	171
Muut	258	146
Konsernin muut velat yhteensä	1 258	933

Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätysvelat sekä velat tapaturmavakuutuksen ja eläke-etuuksien perusteella maksettavista sosiaalikulusta sekä vakuutusmaksuverot.

Muista veloista pitkäaikaisten osuus on 97 milj. euroa (96).

31 Ehdolliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2017	2016
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Takaukset	992	4
Sijoitussitoumukset	3	657
IT-hankinnat	2	2
Muut peruuttamattomat sitoumukset	106	15
Yhteensä	1 103	677

Vakuudeksi annettu omaisuus ja vakuudelliset velat ja sitoumukset

Milj. e	2017		2016	
	Annettu	Velat/	Annettu	Velat/

	vakuus	sitoumukset	vakuus	sitoumukset
Vakuudeksi annettu omaisuus				
Sijoitukset				
- Sijoitusarvopaperit	218	129	231	147
Milj. e			2017	2016
Johdannaiskaupan vakuudeksi annettu omaisuus, kirjanpitoarvo				
Sijoitukset			15	34
Käteisvarat			85	-

Vakuudeksi annetut varat sisältyvät tase-eriin Muut saamiset tai Käteisvarat.

Milj. e	2017	2016
Ei-purettavissa olevat muut vuokrasopimukset		
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
yhden vuoden kuluessa	32	34
yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	105	114
yli viiden vuoden kuluttua	54	52
Yhteensä	191	200
Kaudella kuluksi kirjatut ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat		
- vähimmäisvuokrat	-37	-37
- edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat	0	0
Vuokrakulut yhteensä	-37	-37

Vuokrasopimukset on tehty pääosin 3–10 vuodeksi.

Milj. e	2017	2016
Muut taseen ulkopuoliset velat		
Takaukset	82	-
Arvonlisäverovelkojen oikaisut	11	-
Muut	3	-

Muut taseen ulkopuoliset velat kuuluvat kokonaisuudessaan Topdanmarkille.

If Skadeförsäkring AB:llä on keskinäisesti velvoittava vakuutus Pohjoismaisessa Ydinvakuutuspoolissa, norjalaisessa Naturskadepoolenissa ja hollantilaisessa Terroripoolissa.

Kun Skandia-konsernin vahinkovakuutusliike siirrettiin If-konserniin 1.3.1999, If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB asettivat Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) hyväksi takuun. Kyseiset If-konsernin yhtiöt takasivat yhteisvastuullisesti, että Skandia-ryhmän yhtiöille korvataan kaikki sellaiset vaatimukset ja sitoumukset, jotka perustuvat Skandia-konsernista If-konserniin siirrettyyn vahinkovakuutustoimintaan liittyviin takuihin ja muihin vastaaviin sitoumuksiin.

If Skadeförsäkring Holding AB ja If Skadeförsäkring AB ovat kumpikin solmineet Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Tryg-Baltica Forsikring AS:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan Skandialle ja Tryg-Balticalle korvataan kaikki sellaiset vaatimukset, jotka liittyvät Försäkringsaktiebolaget Skandian (publ) ja Vesta Forsikring AS:n Skandia Marine Insurance Companylle (UK), nyk. Marlon Insurance Company Ltd, antamiin takuihin, ja joiden edunsaajana on Institute of London Underwriters. Marlon Insurance Company Ltd myytiin vuonna 2007, jolloin ostaja antoi Ifin hyväksi takuun koko määrästä, minkä If mahdollisesti joutuu korvaamaan em. sopimusten perusteella.

If Vahinkovakuutushtiö Oy:llä on voimassa olevia sitoumuksia yksityisille pääomarahastoille 11 milj. euroa, mikä vastaa enimmäissummaa, minkä yhtiö on sitoutunut rahastoihin investoimaan. Pääomakutsut näihin rahastoihin tapahtuvat useamman vuoden aikana, sitä mukaan kun rahastot suorittavat investointeja.

Tiettyjen Sammon kanssa yhteiskäytössä olevien tietojärjestelmien osalta If Skadeförsäkring Holding AB on sitoutunut korvaamaan Sammolle mahdolliset kustannukset, joita järjestelmien omistaja voi Sammolta vaatia.

Sampo-konsernin tanskalaiset yhtiöt kuuluvat Topdanmarkiin kuuluvien yhtiöiden kanssa yhteisverotuksen piiriin. Verotuksesta vastaa hallinnollisesti Topdanmark A/S. Tanskalaiseen osakeyhtiölakiin sisältyvien erityisten mm. yhtiöverotusta koskevien säännösten takia yhtiöt ovat vastuussa yhteisverotuksen piirissä olevien yhtiöiden veroista sekä korkojen, rojalttien ja osinkojen

ennakonpidätysveloista.

Topdanmark EDB II Aps on solminut Keylane A/S:n kanssa sopimuksen uuden hallintojärjestelmän hankkimisesta ja implementoinnista Topdanmarkin henkivakuutusyhtiöön. Implementoinnin yhteydessä Topdanmark Livsforsikring A/S on lupautunut auttamaan Topdanmark EDB II Aps:ia velvoitteiden täyttämisessä.

32 Oma pääoma

Osakepääoma

Milj. e	2017	2016
1.1.	560 000	560 000
Yhteistilillä olevien osakkeiden mitätöinti	-4 648	-
31.12.	555 352	560 000

Konserniyhtiöiden hallussa ei ollut omia osakkeita.

Oman pääoman rahastot ja kertyneet voittovarot

Vararahasto

Vararahasto sisältää yhtiöjärjestyksen mukaisen tai yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyn osuuden.

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

Rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut oman pääoman erät

Muut oman pääoman erät sisältävät myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokset, rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä muuntoerot.

Muutokset oman pääoman rahastoissa ja kertyneissa voittovaroissa on esitetty konsernin oman pääoman muutoslaskelmalla.

33 Lähipiiritiedot

Johtoon kuuluvat avainhenkilöt

Sampo-konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat Sampo Oyj:n hallituksen jäsenet, Sampo-konsernin johtoryhmä sekä yhteisöt, joissa avainhenkilöillä on määräysvalta.

Johtoon kuuluville avainhenkilöille maksettu kompensatio

Milj. e	2017	2016
Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	9	9
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	3	2
Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet	7	14
Yhteensä	19	26

Lyhytaikaiset työsuhte-etuudet sisältävät tilikaudelle kirjatut palkat ja tulospalkkiot sosiaaliturvamaksuineen.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät TyEL-perusvakuutuksen perusteella tilikaudelle kirjatut maksut sekä vapaaehtoiset lisäeläkemaksut.

Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet sisältävät johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella tilikaudelle kirjatut palkkiot (kts. liite 34).

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lähipiiriliiketoimet

Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ei ole lainoja konserniyhtiöiltä.

Osakkuusyhtiöt

Lähipiirisaamiset ja -velat/osakkuusyhtiö Nordea

Milj. e	2017	2016
Varat	1 948	2 500
Velat	72	90

Konsernin saamiset Nordealta koostuvat pääosin pitkistä joukkovelkakirjasijoituksista sekä talletuksista. Lisäksi konsernilla on useita voimassaolevia johdannaisopimuksia liittyen konsernin sijoitusten ja velkojen riskienhallintaan.

34 Kannustinjärjestelmät

Sammon johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestelmät 2011 I - 2017 I

Sampo Oyj:n hallitus on päättänyt pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä 2011 I - 2017 I Sammon johdolle ja asiantuntijoille. Sammon hallitus on valtuuttanut konsernihoitajan päättämään kannustinjärjestelmään kuuluvista henkilöistä ja heille tulevien suorituspalkkion määräytymisperusteena olevien bonusyksiköiden määrästä. Ohjelmissa konsernin johtoryhmän jäsenten osalta päätöksen jaettavien bonusyksiköiden määrästä tekee konsernin hallitus. Ohjelmien piiriin kuului vuoden 2017 lopussa noin 130 henkilöä.

Kannustepalkkion määrä riippuu Sammon A-osakkeen kurssikehityksestä sekä vakuutusliikkeen tuotosta (IM) ja riskisopeutetun pääoman tuotosta (ROCaR). Yhden laskennallisen kannusteyksikön arvo on Sammon A-osakkeen vaihdolla painotettu keskikurssi ohjelmien ehtoissa määrättyä ajankohtana vähennettynä lähtökurssilla, jota oikaistaan kannustimen maksupäivään mennessä maksetulla osakekohtaisella osingolla. Ohjelmien lähtökurssit ennen osinkoja ovat 39,07 - 43,81 euroa. Laskennallisen kannusteyksikön arvo on maksimissaan 33,37 - 62,81 euroa vähennettynä osinko-oikaistulla lähtökurssilla. Kaikissa ohjelmissa kannustepalkkio riippuu kahdesta mittarista. Mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 6 prosenttia tai yli, kannustepalkkion tästä tunnusluvusta riippuva osuus maksetaan kokonaisuudessaan, ja, mikäli tuotto on 4 - 5,99 prosenttia, maksu on puolet täydestä määrästä. Tunnusluvun jäädessä alle 4 prosentin ei vakuutusliikkeen tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan. Lisäksi palkkiossa huomioidaan riskisopeutetun pääoman tuotto. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan tästä tunnusluvusta riippuva osuus kokonaisuudessaan. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 2 prosenttia mutta vähemmän kuin riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan puolet täydestä määrästä. Mikäli tuotto jää tämän alle, ei riskisopeutetun pääoman tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan.

Kussakin ohjelmassa on kolme suorituskautta ja palkkiot maksetaan käteisenä kolmessa erässä. Kannustepalkkion saajan tulee valtuuttaa Sampo Oyj hankkimaan puolestaan Sammon A-osakkeita 50 prosentilla (ohjelma 2017 I) tai 60 prosentilla (ohjelmat 2014 I ja 2011 I) saamansa kannustepalkkion määrästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoitusten alaisia kolme vuotta kannustepalkkion maksamisesta. Kannustepalkkiot saatetaan maksaa ennaikaisesti liittyen mahdollisiin konsernirakenteen muutoksiin tai työsuhteen päättymiseen erikseen määritellyistä syistä. Ohjelmien käypä arvo arvioidaan käyttäen Black-Scholes-hinnoittelumallia.

	2011 I/2	2014 I	2014 I/2	2017 I
Ehdot hyväksytty *)	14/09/2011	17/09/2014	17/09/2014	14/09/2017
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2014	100	4 434	-	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2015	70	4 380	62	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2016	35	4 211	62	-
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2017	0	2 874	62	4 092
Kausi I päättyy 30 %	Q2-2015	Q2-2017	Q2-2018	Q2-2020

Tämä on käyttäjän laatima ote Sammon verkkovuosikertomuksesta, eikä tätä otetta voi kutsua missään yhteydessä Sammon vuosikertomukseksi tai sen osaksi. Sammon vuosikertomus on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.sampo.com/vuosikertomus.

Kausi II päättyy 35 %	Q2-2016	Q2-2018	Q2-2019	Q2-2021
Kausi III päättyy 35 %	Q2-2017	Q2-2019	Q2-2020	Q2-2022
Maksuajankohta I 30 %	9-2015	9-2017	9-2018	9-2020
Maksuajankohta II 35 %	9-2016	9-2018	9-2019	9-2021
Maksuajankohta III 35 %	9-2017	9-2019	9-2020	9-2022
Sammon A-osakkeen kurssi ehtojen hyväksymispäivänä euroa ^{*)}	18,10	37,22	37,22	44,02
Lähtökurssi euroa ^{**)}	24,07	38,26	43,38	43,81
Lähtökurssi oikaistuna osingolla euroa 31.12.2017	16,97	31,86	38,93	43,81
Sammon A-osakkeen päätöskurssi 31.12.2016	45,80			
Perusarvo yhteensä (milj. euroa)	0	29	0	2
Velka yhteensä	30			
Raportointikauden kulu yhteensä ml. sivukulut (milj. euroa)	28			

^{*)} Kannustimien myöntämispäivät vaihtelevat

^{**)} 10 päivän vaihdolla painotettu keskipäivän hyväksymispäivästä

Topdanmarkin pitkäaikainen kannustinjärjestelmä

Topdanmarkin osakekannustinjärjestelmään piiriin kuuluvat Topdanmarkin johtoryhmä ja johtajat. Lunastushinta on asetettu 110 prosenttiin edeltävän tilikauden viimeisen kaupantekopäivän markkinahinnasta (kaikkien kauppajien keskiarvo). Optiot voidaan lunastaa 3 - 5 vuotta myöntämisen jälkeen. Järjestelmä maksetaan osakkeilla.

Optiojärjestelmään kuulumisen edellyttää, että henkilö on ollut työsuhteessa koko sen vuoden, jolta optiot allokoitetaan. Optiot allokoitetaan vuoden alussa ja mahdollisten irtisanoutumisten tapahtuessa allokoitujen optioiden lukumäärää oikaistaan vuoden aikana.

	Lunastushinta	Johtoryhmä	Hallitus	Irtisanoutuneet	Yhteensä
Optioiden lukumäärä (tuhat kpl)					
1.1.		339	1 179	265	1 701
Myönnettyt	26	96	352	0	407
Siirretyt		-112	-15	127	0
Toteutuneet		-131	-530	-126	-326
31.12.2017		192	986	266	1 783
Keskimääräinen lunastushinta 31.12.2017	26	27		26	27
Myöntämisvuoden mukaan					
2013, lunastus tammikuu 2016 - 2018	18	0	12	18	30
2014, lunastus tammikuu 2017 - 2019	21	50	94	52	195
2015, lunastus tammikuu 2018 - 2020	30	39	249	75	363
2016, lunastus tammikuu 2019 - 2021	29	41	291	75	407
2017, lunastus tammikuu 2020 - 2022	26	62	341	46	448
31.12.2017		192	986	266	1 444
Optioiden toteutumisen keskimääräinen lunastushinta 2017		17	19	18	18
Keskimääräinen markkinahinta lunastuspäivänä 2017					28
Myönnettyjen optioiden käypä arvo vuonna 2017		0	1		1
Optioiden käypä arvo 31.12.2017		2	9	3	14

Myönnettyjen optioiden käypä arvo on laskettu käyttäen Black & Scholesin mallia olettaen osakehinnaksi 24 milj. euroa. Korko

vastaa nollakuponkikurkoa perustuen swap-käyrään edellisen vuoden lopussa. Volatiliteetti on oletettu 22 prosentiksi ja optioiden keskimääräiseksi voimassaoloajaksi noin neljä vuotta.

Toteutettavissa olevien optioiden määrä 31.12.2017 oli 225 000 kpl.

35 Myytävänä olevat omaisuus- ja niihin liittyvät velkaerät

Lokakuussa 2016 Mandatum Life Henkivakuutusyhtiö ilmoitti, ettei se jatka vakuutusten jakelusopimusta Danske Bank Oyj:n kanssa 31.12.2016 jälkeen ja että se käyttää oikeuttaan myydä Danske Bankin kautta hankittu vakuutuskanta Danske Bank A/S:lle. Arvonmäärittämisprosessin tuloksena vakuutuskannan arvo 31.12.2016 on 334 miljoonaa euroa. Lopullisesta myyntihinnasta vähennetään vuoden 2017 alun ja kannansiirron välillä syntyvä laskennallinen tulos. Laskennalliseksi tulokseksi on määritetty 18,1 miljoonaa euroa vuodelta 2017 ja 18,6 miljoonaa euroa vuodelta 2018. Sopimuksen mukaan ennen kannansiirtoa syntyvä varsinainen tulos jää Mandatum Lifelle. Vakuutuskannan siirrettyä Mandatum Lifen tuloksen ennen veroja odotetaan alentuvan vuositasolla 20-25 miljoonaa euroa. Vakuutuskannan luovutuksesta syntyy vakuutuskannan mukainen myyntivoitto vähennettynä edellä mainituilla erillä, ennen veroja. Konsernin konsolidoidussa tuloslaskelmassa myyntivoitosta vähennetään n. 75 miljoonan euron myytävänä oleviin omaisuuksiin liittyvä goodwill. Kannansiirron odotetaan tapahtuvan vuoden 2018 aikana.

Sopimuksen kohteena oleva vakuutuskanta sisältyy pääasiassa "Sijoitussidonnaiset sopimukset" -segmenttiin. Varat ja velat on arvostettu kirjanpitoarvoon. Laskuperustekorollisen vakuutuskannan vaikutus "muut sopimukset" -segmentin sijoitustoiminnan tulokseen arvioidaan olevan vähäinen. Myös "muut sopimukset" -segmenttiin sisältyvä riskiliikkeen tulos muodostuu pääosin muusta kuin sopimuksen kohteena olevasta vakuutuskannasta. Henkivakuutustoiminnan kustannusliikkeen tulokseen vakuutuskannan siirtymisellä odotetaan olevan merkittävä tulosta heikentävä vaikutus ja tämä tulee näkymään pääosin "Sijoitussidonnaiset sopimukset" -segmentissä. Vakuutuskannan maksutulo oli 204 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja korvausmeno 252 miljoonaa euroa.

Vakuutuskannan varat ja velat 31.12.2017

Vastaavaa	
Rahoitusvarat	198
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	3 100
Liikearvo	75
Yhteensä	3 374
Vastattavaa	
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	198
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	3 100
Yhteensä	3 299

36 Tilintarkastajan palkkiot

Milj. e	2017	2016
Tilintarkastuspalkkiot	-3	-2
Ernst & Young	-2	-2
Muut	0	-
Muut palkkiot	0	0
Ernst & Young	0	0
Muut	0	-
Yhteensä	-3	-3

37 Oikeudenkäynnit

Konsernin yritykset ovat osapuolina oikeudenkäynneissä, joissa käsittely on kesken 31.12.2017. Oikeudenkäynnit koskevat

Tämä on käyttäjän laatima ote Sammon verkkovuosikertomuksesta, eikä tätä otetta voi kutsua missään yhteydessä Sammon vuosikertomukseksi tai sen osaksi. Sammon vuosikertomus on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.sampo.com/vuosikertomus.

tavanomaisia liiketoimia. Yhtiöiden arvioiden mukaan ei ole todennäköistä, että yrityksille olisi oikeudenkäyntien tuloksena tulossa merkittäviä menetyksiä.

38 Sijoitukset tytäryhtiöissä

Nimi	Konsernin omistus- osuus %	Kirjanpito- arvo
If Skadeförsäkring Holding AB (publ)	100	1 886
If Skadeförsäkring AB	100	1 678
If P&C Insurance AS	100	45
Support Services AS	100	0
If Livförsäkring AB	100	7
Nordic Assistance AB	100	1
Topdanmark A/S	49,09	1 398
Topdanmark Kapitalforvaltning A/S	100	16
Topdanmark Forsikring A/S	100	860
Topdanmark Liv Holding A/S	100	267
Topdanmark Livsforsikring A/S	100	455
Topdanmark Ejendom A/S	100	334
Nykredit Livsforsikring	100	17
Henkivakuutusosakeyhtiö Mandatum	100	484
Mandatum Life Palvelut Oy	100	4
Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy	100	2
Saka Hallikiinteistöt GP Oy	100	0
Mandatum Life Vuokratontit I GP Oy	100	0
Mandatum Life Fund Management S.A.	100	1
Mandatum Life Insurance Baltic SE	100	11
If IT Services A/S	100	0
Sampo Capital Oy	100	1

Ei sisällä konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjä kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä.

40 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Hallitus päätti 7. helmikuuta 2018 pidetyssä kokouksessa ehdottaa 19. huhtikuuta 2018 pidettävälle yhtiökokoukselle vuodelta 2017 jaettavan osingon määräksi 2,60 euroa osakkeelta (yht. 1 443 914 810 euroa). Maksettavat osingot kirjataan vuoden 2018 tilinpäätöksen omaan pääomaan kertyneiden voittovarojen vähennykseksi.